

ОБЩИНА КРУШАРИ ОБЛАСТ ДОБРИЧ

ПРОГРАМА

**ЗА ОВЛАДЯВАНЕ ПОПУЛАЦИЯТА НА
БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА
НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КРУШАРИ
2021 – 2025 г.**

*Приета с Решение № 5/50 по Протокол №5 от 29.04.2021г.
на Общински съвет с. Крушари*

Съдържание:

I. АНОТАЦИЯ

1. Описание на проблема
2. Причини за възникване на проблема
3. Популация на безстопанствените кучета

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Цели
2. Задачи

III. МЕТОДОЛОГИЯ

IV. МЕРКИ

V. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

1. Местна власт
2. Общинска администрация
3. Неправителствени организации за защита на животните (ОЗЖ)

VI. СРЕДСТВА, РЕСУРСИ И ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Източници за финансиране
2. Време за изпълнение

VII. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОГРАМАТА - КРИТЕРИИ:

1. Качествени промени, които се очакват в следствие на изпълнение на мерките
2. Количествени подобрения
3. Критерии за следене на изпълнението на програмата
4. Очаквани резултати от осъществяването на програмата

VIII. НОРМАТИВНА БАЗА И МЕЖДУНАРОДЕН ОПИТ

1. Закон за защита на животните
2. Становище на световната здравна организация
3. Закон за здравето

I. АНОТАЦИЯ

Настоящата програма е разработена на основание чл.40, ал.3 от Закона за защита на животните /ЗЗЖ/, който е в сила от 31.01.2008 г., последно изм. ДВ. бр.17 от 23 Февруари 2018г. в съответствие със съществуващата нормативна уредба, визираща преките и косвените проблеми, генерирани от свръхпопулацията на скитащи кучета, както в населените, така и извън населените територии. Нейното приемане се налага поради нарасналия брой на безстопанствените кучета и възможността за възникване на необоснована тяхна агресия, застрашаваща живота или здравето на хора и животни.

Разработването и приемането на тази Програма се налага поради факта, че проблемът с безстопанствените кучета е сериозен проблем за обществото, с многостранни измерения (хуманно-медицински, ветеринарно-медицински, социално-битови, икономически и екологични), че досега взетите мерки в изпълнение на Закона за ветеринарномедицинската дейност се оказват недостатъчни и поради това, че все още не може да се намери цялостно и трайно решение дори и в новоприетия закон.

Необходимо е да се приведе в действие ефективна система спрямо регулирането на кучешката популация, свързана с предприемането на конкретни мерки за решаване на проблема с безстопанствените кучета, намиращи се на територията на Община Крушари. Евтаназията е метод, който вече е отречен от ветеринарномедицинската наука и практика. Залавянето и отстраняването на кучета не се считат повече за ефективни мерки за директен контрол. Унищожаването на здрави кастрирани кучета в условия на свръхпопулация е противоположно за решаването на двете страни на проблема с бездомните кучета – пренос на болести и неконтролируемо размножаване.

1.Описание на проблема с безстопанствените кучета

Безстопанствените кучета водят до проблеми, а причината за наличието на безстопанствени кучета е у хората. Кучето от хилядолетия е домашно животно, и за да се появи на улицата, където се превръща в проблем, то е дошло от нечий дом. Собствениците на кучета не са достатъчно запознати с изискванията на тези животни по отношение на грижите при отглеждането им и при първите срещнати трудности животното или неговото потомство е изоставено на улицата. Не се спазват и най-елементарните нормативни изисквания при извеждане на кучето в градската среда и това не е от непознаване на закона или наредбата, а от липса на правилно изградено мислене и нагласа в тази посока. Малцина са тези, които са запознати с биологията на вида и които си дават реална сметка за това каква вреда може да нанесем с едно единствено изоставено на улицата куче.

Големият брой безстопанствени кучета води до:

- здравни рискове за хората:
 - безстопанствените кучета могат да бъдат преносители на болести, опасни за човека - бяс, ехинококоза, бруцелоза, микроспория, демодекоза и др.;
 - регистрирани са случаи на ухапвания на хора от кучета.
- създаване на дискомфорт на населението:
 - много хора се страхуват от кучета;
 - през нощта, шумът създаван от животните смущава гражданите;
 - животните са една от причините за замърсяване на селищната среда;

- тежкото положение на безстопанствените кучета травмира хората, които обичат животните.
- икономическа неефективност:
 - неефективните мерки, предприемани от общината за решаването на проблема, са свързани с разходи, а в същото време не са постигнати реални резултати и се създава социално напрежение.
 - тежко положение на безстопанствените кучета:
 - кучетата страдат от различни болести, глад и студ;
 - много от безстопанствените животни биват измъчвани, малтретирани и дори убивани от граждани.

2. Причини за възникването на проблема.

- Една от главните причини за увеличаващата се популация от бездомни кучета е липсата на контрол над домашните кучета, по отношение на поведението им на разгонени животни. В резултат на това поведение се продуцира ново бездомно поколение. Стопаните на домашни животни не осъзнават напълно, че ако тяхното женско куче има поколение от десет малки, то отговорността по изхранването им, отглеждането и намиране на нов дом и стопанин е тяхна, както и че това не е лека задача. Така на "входа" на популацията от бездомни кучета стоят изоставените от собствениците си кучета или тяхното нежелано потомство. Популацията се попълва и от изгубени или избягали домашни животни, както и от новопридошлите кучета от различни райони. Всички тези групи формират общата картина на популацията от бездомни кучета, която при неефективни мерки се поддържа максимална според естествените природни закони.
- Липса на адекватно и цялостно законодателство
- Липса на контрол върху популацията на домашните кучета;
- Неефективност на прилаганите методи и несъобразяване с комплексния характер на проблема;
- Временното използване на кучета за пазачи на вили, строежи, гаражи и др., след което се изоставят.

3. Популация на безстопанствените кучета.

Кучето достига полова зрялост на 6-8 месечна възраст, ражда 2 пъти годишно средно по 5 до 8 кученца. Очевидно е, че само няколко изгонени домашни кучета са в състояние за кратко време бързо да увеличат броя на безстопанствените кучета. Ако не се вземат навременни мерки, броят им нараства докато достигне определен максимум.

Този максимум се нарича "носещ капацитет на средата" и зависи от условията на средата - количество храна, вода и възможности за подслон. При достигане на „носещия капацитет на средата“ раждаемостта и смъртността на безстопанствените кучета се изравняват, което означава че броят им не се увеличава. Ако в тази ситуация се предприеме само отстраняване на безстопанствените кучета ще се предизвика освобождаване на ниши, които за кратък период ще бъдат заети от други кучета - новородени или мигриращи. Т.е. ще се наблюдава временно намаляване броя на безстопанствените кучета, последвано от възстановяване, пак намаляване и възстановяване - един цикличен и непрестанен процес.

Какво става при прилагане на кастрация на безстопанствените кучета и връщането им по обитаваните от тях места?

Не се освобождават ниши, тъй като кучетата се връщат на местата, от където са взети за гратисния период, необходим за блокиране на раждаемостта – когато капацитетът на средата се ограничи от стерилни животни. Този гратисен период позволява паралелно да се наложи контрол върху домашните кучета - регистрацията им, стерилизацията на част от тях.

Следва етапът на постепенно изтегляне на кучетата в приюти, тъй като отстраняването вече не може да се компенсира от раждаемост – липсват репродуктивните животни. Броят на кучетата от улицата постепенно се редуцира до трайното изчезване на явлението "безстопанствени кучета".

Единственият ефективен подход за установяване на контрол върху кучешката популация е:

- > прилагане на кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс и трайна маркировка на неагресивните безстопанствени кучета и връщането им по обитаваните от тях места с редовен ветеринарномедицински надзор;
- > регистрация на домашните кучета и популяризиране на ползите от кастрацията им, с цел установяване на контрол върху размножаването им и предотвратяване на евентуалното им изоставяне.

Доскоро липсващата адекватна нормативна база и отсъствието на съвместни действия между местна власт, ОЗЖ и граждани бе основната причина за задълбочаване на проблема с безстопанствените кучета и невъзможност за неговото ефективно и трайно решение.

Като се отчитат основните фактори, определящи наличието на бездомни кучета на дадена територия, като относително по-рискови могат да се посочат районите в които:

- въпреки редовното извършване на сметосъбиране, все още съществуват нерегламентирани сметища,
- контейнерите за битови отпадъци са отворени;
- съществуват хранителни отпадъци, които целенасочено се осигуряват от гражданите;
- съществуват изоставени и порутени постройки;

Определянето на точния брой на бездомните кучета е задължително условие при планирането и провеждането на всички мерки за намаляване на тяхната популация. Установяването на техния брой по населени места в общината и идентифициране на най-рисковите територии е важно за това, къде трябва да бъдат насочени усилията приоритетно.

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Цели:

- 1.1. Установяване на контрол върху популацията на безстопанствените и домашни кучета, като се гарантира здравето на хората, безопасността на селищната среда и съвременният имидж на общината.
- 1.2. Намаляване до минимум на рисковете от разпространение на заразни заболявания, които касаят хора и животни.
- 1.3. Развиване на чувство за отговорност у хората при отглеждането на кучета.

2. Задачи:

- 2.1. Овластяване броя на безстопанствените кучета до трайното изчезване на явлението "безстопанствени кучета".
- 2.2. Контрол върху отглеждането на домашни кучета.
- 2.3. Повишаване на чистотата на селищната среда.

2.4. Изготвяне и провеждане на образователни кампании, съгласно чл. 2 от ЗЗЖ.

III. МЕТОДОЛОГИЯ

Препоръките на Световната Здравна Организация, успешния световен опит и практиките на няколко български общини налагат прилагането на регламентирани от ЗЗЖ методи на:

1. Кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка и връщане по места на неагресивни и здрави безстопанствени кучета.
2. Евтаназия на неизлечимо болни и доказано агресивни безстопанствени кучета.
3. Задомяване на безстопанствени кучета.
4. Регистрация и надзор на безстопанствените кучета.
5. Регистрация на домашните кучета.
6. Популяризиране на ползите от кастрацията на домашни кучета.
7. Контрол върху изискванията за отглеждане на домашни кучета.
8. Кампании за подобряване на чистотата селищната среда.

IV. МЕРКИ ЗА ТРАЙНО РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМА

1. Кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка (за кратко наричани обработка) и връщане по места на неагресивни и здрави безстопанствени кучета.

1.1 Обработката на безстопанствените кучета се извършва в приюти, стационарни или подвижни амбулатории, съгласно чл. 40 , ал. 4 от Закона за защита на животните (ЗЗЖ).

1.2. Обработката на безстопанствените кучета се извършва за тригодишен гратисен период, съгласно § 5 от ЗЗЖ.

1.3. Обработката се извършва на принципите на масова кастрация (свободен лов, като от дадено място се залавят абсолютно всички възможни кучета във фертилна възраст, приоритетно женските) по райони и във връзка с молби и сигнали на граждани..

1.5. Залавянето на безстопанствени кучета се извършва съгласно чл. 42, ал. 1 от ЗЗЖ.

1.6. Транспортирането на кучетата се извършва в клетки и съгласно изискванията на чл. 42, ал. 2

1.7. Настаняването на безстопанствени кучета се извършва съгласно изискванията на чл. 46 от ЗЗЖ.

1.8. За настанените в приют кучета се спазват изискванията на чл. 47., ал. 1, 2 , 3, 6, 7, 8 от ЗЗЖ.

2. Евтаназия на неизлечимо болни и доказано агресивни безстопанствени кучета.

2.1. Неизлечимо болни животни се подлагат на евтаназия, съгласно чл. 179, ал. 3, т. 1 от ЗВД и чл. 45, ал. 8 от ЗЗЖ.

2.2. Доказано агресивни кучета, участвали в инцидент с ухапване на човек, се подлагат на евтаназия съгласно чл. 179, ал. 3, т. 4 от ЗВД.

3. Задомяване на безстопанствени кучета

3.1. Всеки приют разработва и прилага система за информиране на гражданите за животните, които се предлагат за отглеждане съгласно чл. 41, ал. 6 от ЗЗЖ.

3.2. Общините и ОЗЖ организират публични мероприятия за задомяване на безстопанствени кучета.

4. Регистрация и надзор на безстопанствените кучета.

4.1. Регистрацията се извършва от амбулатории и приюти, които обработват безстопанствени кучета. На всяко обработено куче се издава ветеринарномедицински паспорт, който се предоставя на отговорното по надзора лице.

4.2. Регистрацията се извършва чрез поддържане на дневник, в който се вписват задължително следните данни за обработените кучета:

- Идентификационен номер
- Отличителни белези на животното - пол, цвят, възраст, големина
- Дата и място на залавяне
- Дата на обработката
- Дата и място на връщане
- Отговорно по надзора физическо или юридическо лице

4.3. Данните от регистъра на амбулаториите, които работят по програмата, се изпращат до 5-число на всеки месец до кмета на общината.

4.4. Надзор на обработените кучета се извършва съгласно чл. 49 и чл. 50 от ЗЗЖ.

5. Регистрация на домашни кучета

5.1. Регистрацията на домашни кучета се извършва съгласно чл. 174 от ЗВД.

5.3. Таксата за домашни кучета се събира от Данъчната общинска администрация.

5.4. Собствениците на кучета с поставен микрочип не заплащат такса за 1-та година от неговото регистриране, съгласно чл. 39 от ЗЗЖ.

5.5. Организират се кампании за обработване и регистрация на кучетата, отглеждани на открито (дворни кучета в покрайнините на града и ромските квартали, вилните зони, строежи, паркинги, предприятия и др.). В кампаниите участват общината и ОЗЖ.

6. Популяризиране на ползите от кастрацията на домашни кучета.

6.1. Организират се кампании за разясняване на ползата от кастрацията чрез брошури, медийни кампании и др.

6.2. Презентации на ЗЗЖ, организирани от общината, със съдействието на ОЗЖ по квартали за собствениците на домашни кучета.

6.3. Съвместна работа с ветеринарните лекари по квартали.

7. Контрол върху изискванията за отглеждане на домашни кучета

7.1. Изготвяне на Наредбата за овладяване на популацията на безстопанствените кучета.

В Наредбата се определят условията и редът за отглеждане на кучетата, отразяват се изискванията на ЗЗЖ и ЗВД, предвиждат се механизми за санкции и контрол,

7.2. Контролът върху изискванията за отглеждане на домашни кучета се извършва от упълномощени от кмета на общината лица, съгласно глава 6 от ЗЗЖ.

8. Кампании за подобряване на чистотата на селищната среда

8.1. Определяне на алеи за разходка на кучета.

8.2. Ограждане на съществуващи детски площадки, детски градини, училища и др.

9. Изготвяне и провеждане на образователни програми.

9.1. Програмите се изработват и провеждат съвместно от ОЗЖ, Общинската администрация и Общинския съвет.

V. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

1. Местна власт

1.1. Общинският съвет приема Програма за овладяване на популацията на безстопанствени кучета и предвижда годишен бюджет за изпълнението ѝ, съгласно чл. 40 , ал. 1 от ЗЗЖ.

1.2. Общинският съвет предвижда средства в общинския бюджет за организиране предаването на определена част от безстопанствени кучета в изградени за тази цел обекти / приюти /.

1.3. Определено длъжностно лице от общинската администрация участва в контрола, изменението и допълнението на настоящата Програма

2. Общинска администрация

2.1. Приема и обработва сигнали и жалби на граждани и организации лично, по телефон, писмено и по електронна поща

2.1.1. Анонимни сигнали и жалби не се обработват.

2.1.2. При подаване на сигнала се записват имената на гражданина или организацията, подали сигнала, и телефон или адрес за обратна връзка. Жалбоподателят посочва мястото на инцидента и описание на кучето/та.

2.1.3. Жалбите за куче/та, участвало/и в инцидент с ухапване на човек, се обработват приоритетно в рамките на 24 часа от подаването на сигнала.

2.1.4. Жалбите за агресивни кучета се обработват до 48 часа от подаването им.

2.1.5. Агресивното куче се залавя и се настанява в приют на общината или на ОЗЖ.

2.1.6. Проверката на сигнала се извършва от организацията, управляваща приюта, съвместно с представител на ОЗЖ, представител на инспектората или други упълномощени от кмета лица, в срок от 7 дни от подаване на жалбата.

2.1.7. Проверката съдържа подробно описание на фактическите обстоятелства по сигнала или жалбата, както следва:

- Информация от жалбоподателя: фактически обстоятелства, медицинско свидетелство (в случаите на наличие на такова), подробно описание на кучето, участвало в инцидента.

- Информация от страна на лица, които са свидетели на инцидента или имат наблюдения върху поведението на кучето.

- На база на проверката се изготвя констативен протокол.

- В случай, че жалбата е неоснователна, кучето/та се обработва/т и се връща/т на място на залавяне.

2.2. Кметът на общината определя технически сътрудник, който координира дейностите по Програмата.

2.2.1. Техническият сътрудник координира надзора над обработените кучета.

2.2.2. Организацията, стопанисваща приюта, назначава служители, представляващи ОЗЖ, за координация на дейността на ловните екипи по отношение на взаимодействието им с граждани и организации при залавяне на безстопанствени кучета и при връщане на обработените кучета по места.

2.2.3. Община Крушари и ОЗЖ провеждат образователни кампании, организират медийни събития, и разпространяват информационни материали по Програмата.

2.2.4. Експертите по екология участват заедно с представители на ОЗЖ при проверките на сигналите и жалбите на гражданите за агресивни кучета.

3. Организации за защита на животните (ОЗЖ)

3.1. ОЗЖ могат да стопанисват приют и/или подвижни амбулатории самостоятелно или съвместно с общината, съгласно чл. 41, ал. 4 или ал. 5 от ЗЗЖ.

3.2. ОЗЖ, които имат стационарни или подвижни амбулатории или приюти, могат да кандидатстват съгласно чл. 40, ал. 4 от ЗЗЖ за участие в Програмата и да сключат договор за изпълнение на Програмата.

3.3. ОЗЖ съдействат при изготвянето на Наредбата за реда и условията при отглеждане на животни в населените места на Общината и участват в изработването на Програмата.

3.4. ОЗЖ съдействат на общината, като посочват свои представители за координация на работата между общината, ОЗЖ и граждани.

3.5. ОЗЖ съдействат за обработването на постъпилите жалби и сигнали, свързани с домашни и безстопанствени кучета.

3.6. ОЗЖ осигуряват свои представители за проверка на сигналите и жалбите.

3.7. ОЗЖ сформират координационна мрежа от представители на ОЗЖ и техни съмишленици за проверка на сигнали и жалби.

3.8. ОЗЖ предоставят на общината списък на координатори за съдействие по места на дейностите по Програмата.

3.9. ОЗЖ участват в разрешаването на проблемите, потвърдени от проверките на постъпилите сигнали.

3.10. ОЗЖ предоставят описание на необработените кучета по райони до амбулаториите и приютите, които работят по програмата. Съдействат при залавянето и връщането на кучетата.

3.11. ОЗЖ поемат надзор върху обработени кучета.

3.12. ОЗЖ изпълняват мерки спрямо обработените кучета, за които са поели надзор, съгласно чл. 49 и 50 от ЗЗЖ.

3.13. ОЗЖ съдействат за медийно отразяване на дейностите по Програмата.

3.14. ОЗЖ могат да набират финансови средства за Програмата.

3.15. ОЗЖ организират и провеждат задомителни кампании.

VI. СРЕДСТВА, РЕСУРСИ И ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Източници на финансиране и материално обезпечаване на Програмата

1.1. Общински бюджет, съгласно чл. 40, ал. 1 от ЗЗЖ.

1.2. Постъпления от такси по чл. 175 от ЗВД и чл. 116 от ЗМДТ.

1.3. Дарения.

1.4. Финансиране на дейности по Програмата и от ОЗЖ.

2. Време за изпълнение

Съгласно §5 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗЗЖ периодът за работа по Програмата е три годишен, за който период кучетата следва поэтапно да бъдат изтеглени в приюти.

Дейностите по програмата и етапите на изпълнението ѝ се отчитат и актуализират ежегодно пред Кмета на общината.

VII.ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОЕКТА – КРИТЕРИИ

1. Качествени промени, които се очакват в следствие на изпълнение на мерките по програмата и обработването на безстопанствените кучета

- 1.1. Повишаване на безопасността на селищната среда;
- 1.2. Подобряването на регистрацията и повишаването на събираемостта на таксите за домашни кучета, както и стимулирането на кастрацията им ще спомогнат за трайното решаване на проблема и овладяването на притока на нежелани животни от дома към улицата.
- 1.3. Мониторинг върху популацията на безстопанствените кучета.
- 1.4. Намаляване на социалното напрежение.
- 1.5. Утвърждаване на европейските критерии за третиране на животни.

2. Количествени подобрения

- 2.1. Постепенно намаляване на популацията на безстопанствени кучета, до изтеглянето им в приюти.
- 2.2. Увеличаване на броя на регистрираните домашни кучета.
- 2.3. Повишаване на постъпленията от таксата, съгласно чл. 175 от ЗВД.
- 2.4. Преброяване на популацията на безстопанствените кучета.

3. Критерии за изпълнението на програмата

- 3.1. Брой на обработените животни.
- 3.2. Брой на регистрираните домашни кучета.
- 3.3. Брой на кастрираните кучета, които живеят на открито - по строежи, паркинги, дворове, складове и др.
- 3.4. Брой на кастрираните домашни кучета.
- 3.5. Брой на хората, които търсят съдействието на екипа за решаването на проблема с кучешката популация (индикатор е графика за кастрация на кучетата, изготвен на базата на обажданията на граждани).
- 3.6. Брой на гражданите, участващи като доброволци в Програмата.
- 3.7. Брой на задомените кучета в края на третата година.

4. Кметът на общината организира изпълнението на Програмата и ежегодно внася отчет за изпълнението ѝ пред Изпълнителния Директор на Българска агенция по безопасност на храните в съответствие с изискванията на чл. 40, ал.2 от ЗЗЖ.

VIII. НОРМАТИВНА БАЗА

Програмата е разработена в съответствие със съществуващата нормативна уредба, визираща както преките, така и косвените проблеми, генерирани от свръхпопулацията на скитащи кучета както в населените, така и извън населените територии.

1. Закон за защита на животните.
2. Закон за ветеринарномедицинската дейност.
3. Становище на Световната Здравна Организация

X. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Евтаназията не решава проблема с безстопанствените кучета. При масова евтаназия популацията временно намалява до момента на поява на ново поколение бездомни кучета, което се поддържа според наличното количество храна, вода и подслон в средата. Исторически доказаният за ефективен метод, приложен успешно в редица европейски страни, е стерилизиране / кастрация и връщане на животните по местата им/. Така върнатите кучета пазят територията си от новоприиждащите кучета и същевременно не могат да се възпроизвеждат.

В обобщение могат да бъдат направени следните изводи:

- Широко използваните **методи на хващане и евтаназиране не са ефективни**. Те водят само до временно намаляване на броя на бездомните кучета и са много скъпи.
- **Методите на улавяне и настаняване в приюти не са практични**, поради големия брой животни, които се обхващат и впоследствие високите разходи за обгрижване.
- **Методите на кастриране и връщане са ефективни**. След определен период от време броят на бездомните животни значително ще намалее. Тези методи са по-малко скъпоструващи спрямо горните и имат допълнителен добър страничен ефект като подобро поведение на животните.
- **Методите на регистрация и идентификация** са полезни при контрола на популацията от животни и намаляване на изоставянето.
- **Образованието и обучението** на обществеността, особено на децата, е от решаващо значение за разбиране на поведението на животните и техните нужди.
- **Обучението** във високи стандарти на работа на хората, които се грижат за животни и ветеринарните лекари е също от голямо значение за успешното реализиране на програмата.